

ᠨᠢᠯᠤᠰ

Quinquapuncta punctipuncta L. *Embraspuncta*

MAY 6 1842

26 փետրվար :

— Նորին Սոհ. Բիգա փաշան իրեքշաբթի օր
աւատրիական շոգենաւով մը Եղմիտ գնաց որ գննէ

Լափողէոն Պոնափառթի :

(Հարունակութիւն :

Վաղը իսկան լանակին մէջ գտնուող երեւելի անձինք,
աննալով իրենց յայտնի վտանգը, իսկոյն իմացուցին
աջակցին ժողովոյն թէ անհնար է որ զլուխ աանին իրենց

— Իբեկէ ցէ առջի իրիկուն կրակ պատահեցաւ
Ռահմուն փաշայի Թաղը . սակայն կառավարու-
թեան ջանքովը շուտով մարեցաւ : Ըս դիպուածին
մէջ տաճիկ զօրապետ մը շատ մեծ ջանքով աշխա-
տեցաւ . բայց քիչ մնաց որ ինքն ալ հոն տեղ զոհ
վիտի ըլլար : Ինչու որ մէջ պատմը քիչով վրան

Սիպատիանի ու յիւնօ ևս անոր հետ ընկերանալով՝
մէկ փոքրիկ տուն մը բռնեցին լարձրով ու հոն կրքնա-
կէին: Բայց շատ քանցաւ արքայութեան մէջ ինկան, ու
Պոնափաթ ստիպեցաւ ծախելու իր ընտիր զինւորական

“Աս քաղաքէն երկու վաճառական մէկ տեղ ձամբորդութիւն ընելով, անոնցմէ մէկը սպաննեց իր ընկերը՝ որ անոր դրամը յափշտակէ։ Աս բանին վրայ՝ Նահանգիս կառավարիչ խմբութիւնէն հրաման ըրաւ որ այսուհետեւ մէկ տեղ ձամբորդութիւն ընող անձինքները պարտաւոր ըլլան փոփոխակի երաշխաւորներ ունենալ կառավարութեան գիտութեամբը”։

ԼՆԷՔսանդրիա, 22 Փետրվար:

Երէկ Սամի փաշան՝ Նիլ Կոչաժ շոգենաւով մեկ
նեցաւ Կոստանդնուպօլիս երթալու ։ Ըս երևելի
անձը ժանրազին ընծաներ կրտսնի փաշաներուն և
երևելի պաշտօնատարներուն տրուելու ։ Կըսի թէ
275 շալ կայիր հետը , 270 սուր , 85 ձիու թամբ
(էյէր) ։ Սամի փաշային գլխաւոր պաշտօնը ան
է որ աւուռտուրի դաշնադրութեանը՝ մաքրին՝ և
ստանկներուն վերաբերեալ գործքերը լրմնագունէ ։

Սեպտեմբեր, 24 փետրվար :

Նորին Վսե . Եպիսկոպ Գրիգոր . Սուրբ Երեմիայի .

գերբերը որ Մարտիրոսայէն բերած էր : Բարեբաղդու-
թեամբ Տուրեղ Տըփօնդէրուան ()պրիի տեղը անց-
նելով տեղադրութեան ժողովոյն անդամ ըրաւ զՊոնա-
փաութը, ուր տեղ կը պատրաստէին բանակներուն շարժ-
մունքը :

ԼՍ միջոցիս նոր ապստամբութիւն մը ելաւ հակառակ առաջնոյն, որու կուսակից եղբայններուն “գեռէօսիսդ” առնուն կուտային. ասոնք փարէզի բնակիչներուն մէջ երկ պառակտութիւն ձգելով՝ անոնց մէկ կողմին հետ միաբանեցան, մինչև յանդգնեցան զէնք առնուլ ազգային ժողովքին դէմ. որ իսկոյն Պարրաս զորավարին յանձնեց հրամանատարութիւնը հասարակապետութեան սակաւամիւ դունդերուն, որոնք մայրաքաղաքին չորս դին ժողովուրդ կեցեր էին: Իսկ Պարրաս՝ որ պատերազմական դործերու յաջողութիւն չունէր, իր հետը առաւ զՊնսափաւթ իրրև երկրորդ հրամանատար, որ շուտ մը իմաստուն կարդադրութիւններ ընելով՝ ժողովարանին մօտ տեղանքը խել մը լնդանօթներ շարել տրլստ, ու քանի մը անգամ կրակ ընելով ապստամբներուն վրայ ցրեց զանոք:

լիսին, երեկ չէ առջի օրը հասաւ Սէրի-Փերկազ շողենաւով, և իսկոյն ցամաքը ելաւ: Եւսմէր փաշան և քաղաքիս բոլոր մեծամեծները անոր դէմը երթալով արժանաւոր պատուով ընդունեցին զնս և մինչև իր բնակարանը ընկերացան անոր հետ:

Եւսմէր փաշան քանի մը օրէն ետև Սանսաթըր երթալու է բոլոր իր մարդիկներովը:

Եւսմէր և կէսի չափ է որ ծաղիկը բոլորովին գաղաթեցաւ. աս հիւանդութիւնը շատ գէշ կոտորած ըրաւ անցած տարւան վերջերս, 3:000 հոգիի չափ հրեայ մեռան, 500 յոյն, և գրեթէ 1:000 տաճիկ: Եւսմէրը գլխաւորապէս փոքր տղայոց շատ վնաս հասուց:

Կառավարութիւնը քանի մը նաւ փարձեց որ Ստրեստան խրկուէր Եւսմէրիները Պէրութ տանին:

216

Եւսմէրիները վերջին շողենաւը Պոմպայի օրադիրները բերելով: Զինի լուրերը առինք, մինչև 13 դեկտեմբերի:

«Այլ և՛ փողինձէր դադարեցուցի է առ այժմ զինւորական գործողութիւնները, թէպէտ և չինս, ցիք հաստատ չին պահեր իրենց խոստումները զինւորապետութեանը, որոն համար Բանթոնի մէջ յատուկ դաշնագրութիւն ըրած են անգղիացոց հետ. կերակայ թէ ասանկ պիտի երթայ, ինչուսն դառուն. որովհետև նոյն եղանակին մէջ շատ օգնութիւն պիտի երթայ Եւսմէրիայէն և Զնդկատանի կողմերէն, որով անշուշտ կարող ըլլալու են մեծամեծ յաղթութիւններ ընելու: Իսկ չինացիք շարունակ զբաղեալ են ամրոցներ և պատնէշներ շինելու:

«Պոմպայի մէջ ձայն մը ելաւ, թէ վերստին յարձակելու են Բանթոնի վրայ. բայց աս լուրը անհիմն է: Եւսմէրիայէն հաստատ չինք զիտեր. Զնդկ Գով Գուրի առումը, որ Եւսմէրիայի մայրաքաղաքն է, ու կրակի թէ հիմակ անգղիացոց ձեռքն է:

«Եւսմէրիայի ծովապետը Ս. Ս. Բարբըր և Ս. Բարբըրի լիակատար իշխանութիւն ունեցող զոր-

ծակալը Եւսմէրիայի, Բուզան կղզին են, ուր կեցած է քանի մը ամիսնէ ի վեր անգղիական բանակը:

ԱՐԵՎԷԼԱՅԻ ՀԵՂԻՍՏԻՆ

Եւսմէրիայի Պոմպայի լրագրիներուն մէջ կը կարդացել:

«Եւսմէրիայի տարւան վերջերս պատահած աղետալին զնաւաւորները շատ քիչ ցան յունկարի մէջ: Եւսմէրիայի Բապուլի պարսպապահ զօրքերը դեռ վերանգրի մէջ են, բայց ան երկիւղով որով կը կարծուէր թէ շատ ատեն պիտի քրջէ բնակչաց բարբարոսական բռնութիւնը, գլխովին փարստեցաւ. ու անտարակոյս պիտի նուաճին բոլոր տարածութիւնները երբ որ անգղիացիք կարող ըլլան լիւնելու. կիրճէրէն անցնել, որովհետև դեռ ծածկուած են ձիւնով:

«Եւսմէրիայի տարածութիւնը նշանաւոր եղաւ սոսկալի անգղիական զինուորով. նոյնիման ամսուն խել մը անգղիացի պաշտօնատարները չարաչար սպաննած էին. դեկտեմբերի մէջ ալ Զնդկի օրը, Եւսմէրիայի գլխաւոր Եւսմէրիայի հաստ Սուլթանի տղան, Ս. Եւսմէրիայի իրաւունքը Ս. Ս. Բարբըրի օգնութիւն խորհուրդ ընելու հրաւիրեց, ու սաստիկ նախատէրէն ետև, ատրճանակով զարկաւ մեղուց զանի:

«Եւսմէրիայի կամուրջի մը մօտ եղաւ, որու բոլորովին բազմութիւն տարածութիւնը պահուած էին. իսկ դիպակներ որ իր քաղցր բարբոսութեամբ հասարակութեան սիրելի էր, ու աս կերպ խորհուրդ ընելու անգղիացիները բանաւր զբոսեցան:

«Թիւրքիոյ նաւապետը հեռուանց տեսնալով Եւսմէրիայի խանին շարժումները, վաղէյ որ անոր ձեռքը բռնէ. բայց ինքն ալ գնտակէ մը գայնուելով ինկաւ ու մեռաւ իսկոյն. ու դիպակներ հետ գալով երկու անգղիացիները բանաւր զբոսեցան:

«Պոմպայի Գուրի լրագիրը աս ալ կըսէ, թէ հետևեալ օրը տարածութիւնը թափուրիւ կը պարտուցունէին զժառանգ Ս. Բարբըրի գլխաւոր նիզակի մը վրայ:

Պոմպայի յանձնարած ըլլալով որ ժողովուրդը հանդարտեցնէ ու զէնքերն իւր գնկուայ, շատ ատիթ. ներ ունեցաւ ասանաբանութիւն ընել անոնց. ու ան առանձն բոլոր հարապակցութիւնը ծանցաւ զինքը ու սիրելի եղաւ ամենուն:

Եւսմէրիայի ներկայացուցին անոր տաւերիկու տաւերկան աղայ մը, որ իր հօրը սուրը կը խնդրէր: Եւսմէրիայի հարեմ կը կոչէր ասոր հայրը, որ հասարակապետութեան զօրագրութիւն էր, ու իրը մահապարտ մեղուցներ էին զանի, Եւսմէրիայի սուրը արին, տղուն մայրը գնաց շնորհակալ եղաւ Պոմպայի, որ աս կնոջ գնդեցկութիւնը տեսնալով իսկոյն սիրահարեցաւ անոր:

Եւսմէրիայի ժողովը արձակելէն քանի մը օր առաջ՝ ալ էվելի մեծ աստիճան մը արեւին անոր, ու ետքը սպարապետ եղաւ ներքին բանակին Պորթալիսի, որ Տիւրքիոյ տեսնելէն անգամ եղած էր: Եւսմէրիայի օրէն ետքը Պոմպայի կը կոչէր Եւսմէրիայի անուն, իրեն հարսնացուց ու կարգեցաւ սպարապետ Եւսմէրիայի բանակին. որ անտեսնել 27 տարուէր: Եւսմէրիայի բանակը գնաց, յամեն 1796 ժողով:

26, տեսնալով որ յետին խոշորութեան մէջ են զինուորները՝ ու իսկոյն Եւսմէրիայի և ու հագնելով, Եւսմէրիայի մէջ բոլոր դժուարութիւններուն յաղթելով՝ ամեն բան հոգաց, ու նորէն արծարծեց անոնց յոյսը և քաղութիւնը անանկ որ իր փառաւ որ յաղթութիւնները Սանթոնի, Տէկոյի, Սիւրիայի, Զէվայի և Սանթոնի պատերազմներուն մէջ աւսարիացոց գէտ, իր սքանչելի զինւորական ոգիին և համոզել խօսքերուն արդիւնքը եղան:

Հասնելէն օրվան մէջ Սանթոնիայի տէրութիւնը հպատակեցաւ. ու հինգ անգամ վարձատրեցան, աս քիչ ատենի մէջ եղած մեծամեծ յաղթութիւնները՝ հասարակապետութեան այս խօսքովը. «Եւսմէրիայի բանակը հայրենեացը արժանաւոր եղաւ»:

Փաշայի զօրքը և Սանթոնիայի իշխանը մեծ վստիկ շփոթութեան մէջ ինչալով իսկոյն միլիոններ տըլին և խաղաղութիւնը ստացան: Իսկ Պոմպայի զարմանալի համարձակութիւնով մը անցաւ. Եւսմէրիայի կամուրջէն, և Սիւրիայի մօտ, ուր տեղի ժողովուրդը ցնծութեան աղաղակներով ազատութիւն կը խնդրէր: Պոմպայի աւսարիացի զօրապետը վերստին յաղթուելով Եւսմէրիայի կողմերը,

«Եւսմէրիայի զնաւաւորները վրայ Բապուլի խրկուէր անգղիացի զօրքերուն հրամանատարութիւնը փողինձէր զօրավարին յանձնեցին. որ մօտ ատեն ներս անուն ստացաւ. Եւսմէրիայի պաշտօնատարութեամբը: Եւսմէրիայի յաղթութիւնը որ աս քաջ զօրավարը կարող պիտի ըլլայ իր գունդերովը թշնամեաց յաղթելու: Սանթոնի կը հաստատեն թէ արդէն առնուած է Բապուլի. բայց աս լուրը դեռ հաստատուած չէ:

ԳԵՂԱՂՈՒ

Փարէզ, 14 փետրուար:

Գաղղիական կռուութիւնները դեռ չեն դադարեցուցուց զերկներու առուտուրը արդիւնքը համար նաեւ ինչո՞ւր զաշինքը. աս լուրը ծանուցեցաւ անգղիացի Բապուլիի ատենին, լրտ Սպէրտինի և սիր Սպէրտինի ձեռք: Գետուրը 8 ինչ գաղղիները ստորագրելու օրն էր. Բապուլի, Եւսմէրիայի, Եւսմէրիայի և Բապուլիի տէրութիւնները ստորագրեցին. բայց գաղղիացոց տէրութիւնը չի ստորագրեց. այսքան խաղաղեցաւ որ քիչ մը ատեն անցնելէն ետքը պիտի հաւանութիւն տայ աս բանին:

Եւսմէրիայի իշխանը Եւսմէրիայի միւր տեղանքներէն. ամեն օր Եւսմէրիայի իշխանութեան տալիւ եղած մարդիկը կը գտնեն կը հարստակին մեզի: Եւսմէրիայի յաղթութեան մէջ է. անցածները միւր զինւորները հալածեցին զնո մինչև Սանթոնի սահմանագրութիւնը, և կըսէ թէ փոխած է նա աս սահմանակից գաղղի: Եւսմէրիայի իշխաններուն ձեռքը եղած նշանաւոր տեղանքը անընդուն. վերջապէս Եւսմէրիայի քաղաքը կը կոչուի գաղղիացոց ձեռքը անցաւ:

ԶԻՄԻՆԵՐԻՆ

6 Մարտ:

Եւսմէրիայի 4 չորեքշաբթի գիշեր, կէս գիշերվան ժամ մը մնալով սաստիկ հրդեհ մը պատահեցաւ:

անոր տեղը Գետուր - Սանթոնի Սանթոնի անցնելով՝ հասաւ մէկ նոր բանակով մը որ կը կոչուի Եւսմէրիայի մեծ էր քան թէ հասարակապետութեան բանակը: Սանթոնի Սանթոնի, Սանթոնի, Սանթոնի, Բապուլի, Եւսմէրիայի, Բապուլի, Եւսմէրիայի, Եւսմէրիայի պատերազմները պատկերին աս յաղթութիւնները՝ որ քիչ ատենի մէջ եղան և կոչեցան «Եւսմէրիայի պատերազմ»:

Եւսմէրիայի իրեք բանակը հետզհետէ արեւելցան. ու անոնցմէ ամենամեծ զօրքերը՝ Սանթոնի զօրավարին հետ փարէզ խրկուցան:

Եւսմէրիայի քաղաքականութեան մէջ ունեցած ծարտարմտութիւնը և օրըստ օրէ յայտնի ըլլաւ ամենուն, իր զինւորական քաջութեանը հետ, ու Եւսմէրիայի մէջ ամեն տեղ հասարակապետութիւններ կը հաստատէր:

Սանթոնի քաղաքը ամենին ետև, հետզհետէ յաղթելով աւսարիացի զօրապետներուն, Եւսմէրիայի ու Եւսմէրիայի զօրքին, Սանթոնի վրայ քաղց. ու դեռ քան մը կոչէր հոն հասնելու երբ որ առաջարկեց աւսարիացոց զօրապետին որ քանի մը օր զինադադար:

Լ. յի Լ. օրհի ի փողոցը : Բաղադրիս բնակիչները՝ ուրիշ գեղե մուցած չեն անցած տարւոյն սոսկալի հրկիզութիւնը : բոլորովին ազմկեցան կրակին ձայնը՝ առաւմտեան պէս . և թէպէտ հարկաւոր եղած օգնութիւնները ժամանակին հասուցին : ու տեղւոյ կառավարիչ՝ Լ. օրհի՝ Վ. Կեմուծիւն Սալիճ փաշան և տեֆտերտար Սէհէմէտ Էֆէնտին իրենց ներկայութեամբ ու քաջալերութեամբ շատ ջանք ըրին : նմանապէս նաւահանգիստը զոնքւած (սմանեան Ֆրէկաթին հրամանատարը : ու Վազը իսպի և Լ. Կարտիսի պատերազմական նաւերուն քոմանտանթները մարզափրաքար բաւական զօրք դուրս հանեցին հրդեհին առջին առնելու համար : այսու աւանայնիւ հիւսիսային քամին սոստիկ փչելով՝ շատ մը տարածեցաւ կրակը մերձակայ փողոցներուն մէջ ու մինչև առաւօտ տեղւով՝ 31-35 մեծ տուններ հարուրի չափ պղտիկ խանութներ ու հոնայ մայր դպրատունը մոխիր դարձուց : Լ. Կալ Լ. յի Լ. օրհի և Լ. յի Կալ Վ. օրհի ի եկեղեցիներուն՝ որոնք հազիւ թէ ազատեցան : մեծամեծ վնասներ տրւաւ : Եւ որ քարիդէն շինածները չըլլային փայտեղէն տըներուն մէջ տեղը՝ անշուշտ ալ աւելի պիտի յաւանար կրակը :

Հասարակօրէն կրկարծելի թէ իրեք միլիոն զուռնի չափ գէտն տրւաւ տա դժբաղդ զնպատակ : Զաւալի արտով կրճանուցանեք նաև թէ տա հրդեհին ժամանակը մէկ հայ ու մէկ աւատիկայի մը մեռան : երկուսն ալ վրանին փլելով . ու իրեք հոգի ալ սոստիկ վիրաւորուցան : որոնցմէ կրկուքը հայազգի են :

Ընցած ուրախ օր իրիկեան գէտն սոստիկ հով մը փչելով՝ նաւահանգիստի մէջ գտնուած վաճառականի նաւերուն քիչ շատ վնասներ տրւաւ :

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քանի մը տարիէն ՚ի վեր Պէլճիօի մէջ տրպազըրւած գիրքերուն թիւը միշտ ելնելալու վրայ է . 1837 ին՝ 180 բնագիր մատենաներ տպւեցան . 1838

ընեն : Վնայի կառավարութիւնը ընդունեց տա առաջարկութիւնը . ու քիչ ժամանակէն ետե գաշապիքը եղան գաղղիացիք ու աստորիացիք Վալիօ Վորմիօ ըստած տեղը . ու խաղաղութիւն ըրին իրենց մէջ :

Լ. Կալիլէն Սասարի քանի մը ժողովներուն ներկայ գտնուելէն ետե , ուր տեղ Վազը իսպի հասարակապետութեան ու Վերամանայի տէրութեան օգտին համար խորհուրդ կրնէին , անծանօթ կերպարանքով փարէլ եկաւ 5 դեկտեմբեր 1797 , ու իր փորձիկ տունը իջաւ 7 տնդըրէն ըստած փողոցին մէջ , որն որ՝ « Վաղթութեան » փողոց կոչուեցաւ : փարէզի բնակիչները մեծ ուրախութեամբ լեցեցան տա քաջայարժ զօրապետին գալտեանը վրայ , ու փառաւոր հանդէսով անոր յաղթութիւններուն համար տոնախմբութիւն մը ըրին : Վալիլէն անունով պատկերահանը հրաման խնդրեց Վալիլէնէն որ անոր պատկերը քաջէ Լ. օրհի կամ Լ. քօրի կամուրջին քովը կայանած ձիով . « Ըն՝ ըստեա , ես բոլոր բանակովս հոն եի , նկարէ՛ իմ պատկերս հանգարտ սրտով աշխոյժ ձիու մը վրայ նստած » :

Վինակ մէկ թշնամի մը մնացեր էր յաղթելու . այսինքն

ին՝ 210 . 1839 ին՝ 290 . 1840 ին՝ 320 . և 1841 ին՝ 348 :

Լ. Կերկրիս մէջ կան նաև զանազան ընկերութիւններ : որոնց նպատակը գիրքեր տպել տալ և գիտութիւնը ծաղկեցունել է :

Կառքը՝ Կարտիս Է . Վաղղիացի թագաւորին տոնէր Վարպէյու : 1515 ին առաջին անգամ Վ. Կերկրիս մէջ տեսնուեցաւ կառք մը . Վնտրայի մէջ 1550 ին : փարէզի մէջ առաջին անգամ տեսնուած կառքը ան է՝ որ Վնկարիցի թագաւորը ընծայ ըրաւ Վաղղիացի թագաւորին :

Չուրին վրայ քալելը անանկ արհեստ մը է . ու որ օր ըստ օրէ տառք էր թալու վրայ է . և մինչև հիմայ եղած փոքրագուծութիւններուն բոլորն ալ բարեյաջող վախճան մը ունեցան : Վալիլէ պուրկի մէջ զինուոր մը՝ այնքան աղէկ կրթեցաւ տա արհեստին մէջ , որ շատ անգամ բոլոր իր զինքիւր վրան տաւ կէս ժամէն աւելի տեղ քալեց յորձանքին (ուղնթը) դէմ , կրկին կրկին իր հրացանը լեցունելով և պարպելով : Սայտի տա Վարքը զինուորական արհեստին ալ օգուտ պիտի ընէ . կամ թէ զինուորած (սիլահը) ճամբորդ մը տա Վարքը գիտնալով հարկ եղած ատենը իր զինքերը չի մերկայած կարող պիտի ըլլայ գետն մը անցնել առանց նաւակի կամ լողալու : Վալիլէ պուրկի զինուորները տա կրթութիւնը պիտի ընեն լողալ սորվելու դպրատանը մէջ :

Վնն Վրիտանիա Վրքերուն Սայրը 1000 տարիէն ելնէ : որ աղատ տէրութիւն է : Իր տէրութեանը լայնատարած երկիրը գրեթէ 3,000,000 քառակուսի մղոն տեղ է : Բնակեան և արեւմտեան կիսագունտերուն մէջը բաժնենք ունի , ու Վրիտանիան մէջ անհամար կղզիներ : Իր հպատակներուն թիւը 200,000,000 էն ելնէ : Զոգադունտիս բոլոր բնակչացը գրեթէ երրորդ մասը իր իշխանութիւնը կը խոստովանին՝ կամ իր ներգործութեամբը կը կառավարվին : Իր հարստութեանը մեծութիւնը անհնարէ հաշիւի տակ առնել : Վնն տարի քանիքը հազար

անգղիացի տէրութիւնը . ուստի միտքը դրաւ Պոնափաթ Թոր Լնդկաստան անցնի անոնց վրայ յարձրկելու համար . և առաջարկեց Վալիլէի օգուտը թէ պէտք է որ առաջ Լ. Կալիլէի տիրեն : Լորդ Թորոնը հաճութիւն տրւաւ տա խնդր , իսկոյն պատրաստութիւն տեսաւ Պոնափաթ Թոր քիչ ատենին մէջ 36,000 զէրքով Վալիլէն պատերազմական նաւերը մանալով՝ Վրքսանդիա հասան 13 օրվան մէջ : Պատերազմը յաջողութեամբ սկսելով արդէն շատ տեղերու տիրած էին գաղղիացիք Վալիլէնի քաջութեամբ . բայց անգղիացի ծովապետը Վ. Կերկրիս անունով , յանկարծ գաղղիացիք նաւատորմին վրայ յարձակելով Վրքիքի առջևը բնաջինջ ըրաւ բոլորովին : Լ. Կալիլէն ետքը յիշատի շատ յաղթութիւններ ըրին գաղղիացիք , բայց անոնց ամենն ալ անպտուղ եղան : Պոնափաթ միտքը դրաւ ետ դառնալու . և թէպէտ անգղիացի նաւերն կը վախճուէր՝ որոնք միշտ կը շրջէին ծովու վրայ , այսու ամենայնիւ առանց վտանգի Վաղղիա հասաւ :

(պիտի շարունակուի)

Նաւ կը մտնայ իր նաւահանգիստները՝ 4,500,000 « լիւն » , օտար երկիրներու բարիքներով բեռնաւորված , ու քսան հազար նաւ 3,500,000 « լիւն » իր ապրանքը կառնէ կը տանի : Իր ծոցին մէջը մի թերթիւ հարստութեան գանձերը անծանօթ են , ու իր գետին տրւած բարութիւնները անհամար են : Իր ազնուականները ու գիտնականները աշխարհի մեծամեծ մարդոցը կարգին մէջ դասված են : Լուաղալութեան ժամանակ 300 նաւ / լուաղացեալ պատրաստ նաւատորմիդ մը ունի , որ 4696 թիւ դանօթ կը տանի : Լ. Կերկրիս ինքնուրուիկը գունդ հեռակա զօրք ու քսանըջրս գունդ հեծեալ զօրք կը գործածէ : Բայց պատերազմի ատեն իր ուժին ուր համարել տակաւին կատարելապէս ցուցված չէ : Եւ որ երբեք երկրիս վրայ ասկից մեծ տէրութիւն մը եղաւ , իր պատմութիւնը յետիններուն չի հասաւ որ գիտնայինք :

Լ. Կերկրիս Պիտիկէն Էրթալու երկրթէ ճամբան նորոգութեանը համար 1841 տարվան առջի վեց ամիսներուն մէջ եղած ծախքը 20845 լիւրէ սիլիկոնի հասաւ որ ամեն մէկ մղոնի 881 թալէն կիլոյայ , որովհետեւ բոլոր հեռաւորութիւնը հարկը մղոնի չափ է : Ընցած ձեռնվան մէջ տա ճամբան ձունէն մաքուր պահելու համար եղած ծախքը 1742 լիւրէ սիլիկոն էր :

Վ. Կալիլէ Վահաններուն մէջը հիմայ լըմնցած տա գործածութեան տակ եղած 3300 մղոն երկրթէ ճամբաներուն նորոգութեանը համար տարեկան ծախքը ամեն մէկ մղոնի 800 թալէնէ պակաս է : 2000 մղոն ճամբայ ալ հիմայ կը շինենկոր : Բոլոր դրամագլուխը որ տա երկրին երկրթէ ճամբաներուն համար տրվեցաւ 100,000,000 թալէնէն շատ պակաս չէ :

Ը. Գ. Վ.

ԱՌԵՆՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳՂԻՆ

Լ. Կերկրիս , 6 փետրվար :

Բամպակ , Եւպիլէտե ետքի շոգենաւով Վմերի գայէն առած լուրերինիս կը հաստատուն թէ 1841 ու 1842 տարվան բամպակի հունձը քիչ է : այսու աւանայնիւ չենք յուսար թէ գինիւրուն փոփոխութիւն մը ըլլայ հոս , ու գնոյ առնող շատ ըլլան . որովհետեւ բամպակ մանածները և ուրիշ ձեռագործները չեն ուզվիր ու ծախսու առնող քիչ կայ : Կը հաստատուն թէ՝ սոսոր պատճառը ուրիշ բան չէ : բայց միայն քանի մը ատենէ ՚ի վեր խիստ շատ բամպակեղէն ձեռագործներ շինվեցան , որոնք անծախս կըմնան ու չեն քշվիր : Եւպիլէտե հիմակահիմայ դրամը ըստ բաւականին առատ է : Լ. Կալիլէ միայն 19,630 բամպակ զանազան տեսակներէն ծախվեցաւ , ու 37,051 պուլիա դուրսերէն եկաւ :

ԳՆԱԳՆԱԿ

Սարսիլիս , 17 փետրվար :

Բամպակ : Վնտ Թուէ է , որովհետեւ գլխաւոր քաղաքներէն առած լուրերինիս խիստ անյաջող են . ու թէպէտե հոս տեղս գինիւրը ցած են , բայց և այնպէս ծախու առնողները բաւական վստահութիւն չունին : Լ. Կալիլէ հետեալ ծախքերը է .

242 պուլիա-Բրքաղաւ	80 ֆունտ	0 լիւն	17 ըսքոնթ
18 " Վատապա	80 " "	7 " "	
22 " Սուպուա	72 " "	2 " "	

